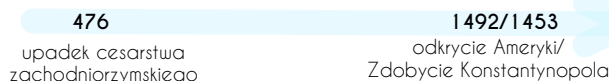

średniowiecze

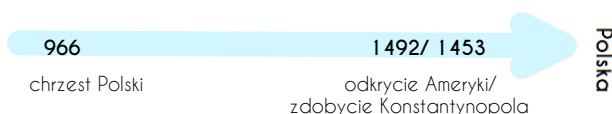
nazwa i czas trwania

Nazwa "średniowiecze" pochodzi od łacińskich określeń *medium aevum*- "wiek średni", *media tempora* "średnie czasy". Takimi właśnie terminami pisarze XV i XVI w. określali epokę oddzielającą starożytność od renesansu.

Średniowiecze w Europie trwało ponad 10 wieków, ok. 1100lat.

Europa

Polska

cechy światopoglądu epoki

teocentryzm- jego istota było podporządkowanie ziemskich spraw Bogu. Bóg jest w centrum zainteresowań człowieka.

uniwersalizm- jednolitość epoki średniowiecza (wspólny język- łacina- oraz wspólna wiara- chrześcijaństwo)

hierarchiczność- przekonanie, że cały byt ma pewną uporządkowaną, strukturę. Jest to tzw. "drabina bytów" św. Tomasza z Akwinu.

idea pośrednictwa- oddalone od siebie elementy struktury obyta potrzebują pośredników do wspólnego porozumienia się.

groteska- sposób obrazowania polegający na łączenia w dziele sztuki odmiennych, przeciwstawnych elementów np. komizmu z tragizmem, powagi ze śmiesznością

filozofia

filozofia	przedstawiciele	ogólna charakterystyka	cel życia człowieka	miara wartości człowieka
augustynizm	św. Augustyn	nawiązywał do Platona. Człowiek to dusza zamknięta w ciele. Jest on rozdarty między niebem a ziemią, dobrem a złem. Boga poznajemy dzięki miłości, intuicji i iluminacji, czyli łasce Bożego oświecenia	poznanie Boga i swojej duszy	poziom życia wewnętrznego
mistycyzm	św. Bernard	Mistycyzm dążył do spotkania z Bogiem już w życiu doczesnym oraz spotkanie Boga, jak samo zwieńczenie drogi duchowej, którą musi pokonać człowiek	spotkanie Boga w życiu doczesnym	rozwój duchowy
tomizm	św. Tomasz z Akwinu	Nawiązywał do Arystotelesa. Człowiek znajduje się na ściśle określonym szczeblu drabiny bytów: między aniołami a zwierzętami. Istota ludzka to ciało- materia oraz dusza. Boga poznajemy przez wiarę i rozum	wznoszenie się na drabinie bytów, walcząc z pokusami	konsekwencja w doskonaleniu
franciszkanizm (postawa życiowa)	św. Franciszek z Asyżu	Człowiek jest jednym ze stworzeń, wszystkie inne stworzenia to jego "rodzeństwo", stąd głębokie poczucie pokrewieństwa z przyrodą	miłość, radość, miłosierdzie okazywane ludziom jako wyraz miłości do Boga	zdolność do miłosierdzia, pokory, ubóstwa i braterstwa

wzorce osobowe

wzorzec	cechy charakterystyczne	przykłady
święty (asceta)	swoje życie podporządkował Bogu, wyrzekając się przyjemności doczesnych, żyje w ubóstwie	żywoły świętych: św. Aleksy, św. Szymon Słupnik
rycerz	człowiek stworzony do walki w imię Boga, władcy i ojczyzny. Osoba głęboko wierząca, oddaje swoje życie o miecz Boga i jego ziemskiemu namiestnikowi-królowi. Jest odważny, wierny, honorowy, walczy w obronie wiary	Roland, rycerze króla Artura
władca	ziemski następca Boga. Ma na celu dobro ojczyzny o poddanych. Ceni honor, wierność, jest mądry, sprawiedliwy oraz ma kontakt z Bogiem, dzięki czemu zawsze podejmuje dobre decyzje	Karol Wielki, Bolesław Chrobry

sztuka

Malarstwo przedstawiało treści związane z wiarą wiele atrybutów miało znaczenie symboliczne. W architekturze rozwinęły się dwa style- **romański i gotycki**.

asceta- wyrzeczenie się dóbr materialnych i przyjemności świata doczesnego

memento mori- *pamiętaj o śmierci*. Przypomnienie o tym, że każdy kiedyś umrze- śmierci nie można uniknąć. Motyw ten często oznaczany jest czaszka, klepsydra, szkieletem, ściętymi kwiatami

danse macabre- *taniec śmierci*. Przedstawia upersonifikowaną śmierć, pociąga za sobą do tańca wszystkich Ludzi. Śmierć przyjmuje postać rozkładającego się ciała lub kościotrupa z kosą w ręku

czarna śmierć- nazywano tak dżumę ze względu na pojawienie się na skórze ciemnych zmian martwiczo-zagrodowych. Jej ofiarą padła 1/3 mieszkańców Europy